Budeme žiť na smetisku a jesť dovozové potraviny?

Slovenskí potravinári žiadajú, aby NR SR vrátila aplikačnú novelu zákona o odpadoch na dopracovanie predkladateľovi - Ministerstvu životného prostredia SR. Stiahnutie novely z legislatívneho procesu v parlamente žiadajú ešte skôr, než sa pre chybne nastavené nové pravidlá začnú zvyšovať ceny potravín a nad ďalším pôsobením domácich potravinárskych podnikov bude visieť otáznik. Potravinári sa totiž obávajú, že zákon o odpadoch v konečnom dôsledku ohrozí existenciu potravinárskych firiem na Slovensku. Namiesto výroby zdravých, škandálmi nezaťažených slovenských potravín, budeme nútení zo zahraničia dovážať ešte viac potravín, často aj otáznej kvality.

Únia potravinárov Slovenska, ktorá je členom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, o žiadosti stiahnuť novelu z legislatívneho procesu informovala novinárov na tlačovej besede 12. októbra 2017. Prezident Slovenského mliekarenského zväzu Stanislav Voskár a Jana Shepperd, ktorá na tlačovej besede zastupovala Úniu potravinárov Slovenska, uviedli hlavné dôvody ostrého nesúhlasu potravinárov s novelou zákona.

V Národnej rade SR sa 10. októbra 2017 začala ďalšia schôdza zákonodarného zboru. V rámci tejto schôdze budú poslanci parlamentu v druhom čítaní rokovať v poradí už o štvrtej novele zákona o odpadoch. Ambíciou tejto tzv. „aplikačnej“ novely zákona, ktorý bol prijatý len minulý rok (2016), bolo odstránenie nedostatkov zákona ako aj riešenie problémov, ktoré vyplynuli z praxe. Skutočnosť je však iná.

Konzultácie MŽP SR so zástupcami podnikateľov, na ktorých nový zákon uvalil celé bremeno financovania triedeného zberu v obciach, boli formálne. Zo strany ministerstva nebola prejavená skutočná snaha nájsť spravodlivý, transparentný a efektívny systém nakladania s odpadom na Slovensku.

Zákon vytvoril **nespravodlivý systém**, ktorý zvýhodňuje podnikateľov v odpadovom hospodárstve

oproti podnikateľom ponúkajúcim balený tovar. Keďže najväčší podiel odpadu z obalov tvoria potraviny – cca 80 % - tento systém náhle a dramaticky zvýšil výrobné náklady slovenských potravinárov. Zároveň zákon neurobil nič preto, aby sa zvýšila miera recyklácie týchto obalov. Nijakým spôsobom totiž nemotivuje občanov a obce, aby viac triedili a tak znižovali množstvá odpadu, ktorý končí na skládkach.

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ je Slovensko dlhodobo na chvoste plnenia cieľov na zlepšenie kvality životného prostredia. Nielen samotný zákon o odpadoch z roku 2016, ale ani jeho už 4. novela neurobila takmer nič preto, aby sa na Slovensku začal konečne **triediť odpad** (vytriedime len 12 % komunálneho odpadu) a aby sme **prestali masívne skládkovať odpad** (76 % komunálneho odpadu končí na skládkach[1]), ktorý môže byť recyklovaný alebo termicky zhodnotený.

Posledná Správa EÚ o vykonávaní environmentálnych právnych predpisov Slovensku odporúča pár základných krokov, ktoré by túto situáciu zlepšili: 1/ progresívne **zvyšovať daň zo skládkovania** a využiť tieto výnosy na zlepšenie systému recyklácie; 2/ **stimulovať obce**, aby zaviedli občanom platby podľa toho, koľko odpadu vytriedia na recykláciu a koľko vyhodia do zmesového odpadu; 3/ **zlepšiť transparentnosť a nákladovú efektívnosť** existujúceho systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov.

Prečo nie je Slovensko schopné inšpirovať sa krajinami, kde fungujú efektívne systémy odpadového hospodárstva, vďaka čomu ich občania majú zdravšie životné prostredie a lepšiu životnú úroveň?

Je najvyšší čas, aby MŽP SR ako ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za environmentálne otázky prijal **opatrenia**, ktoré 1/ budú konečne viesť ku **kontinuálnemu zlepšovaniu systému nakladania s odpadom** na Slovensku, 2/ prispejú k **plneniu environmentálnych záväzkov SR** v rámci EÚ a zároveň 3/ **nebudú narúšať podnikateľské prostredie** (zvýhodňovať jednu skupinu podnikateľov na úkor druhej) a tým navyše **ohrozovať potravinovú sebestačnosť Slovenska**.

Z týchto dôvodov preto zástupcovia potravinárov žiadajú, **aby NR SR vrátila aplikačnú novelu**

zákona o odpadoch na dopracovanie predkladateľovi.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora o svojich vážnych výhradách informovala v otvorenom liste aj predsedu vlády SR Roberta Fica a rovnako aj všetkých 150 poslancov Národnej rady SR.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava

Vážený pán
Robert Fico
Predseda vlády SR
Úrad vlády Slovenskej republiky
Námestie slobody 1
813 70 Bratislava

Bratislava, 12.10.2017
Č. j.: 769/2017

Vážený pán predseda vlády SR,

v mene slovenských potravinárov, ktorí sú členmi Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, si Vás dovoľujem týmto otvoreným listom opätovne osloviť so žiadosťou o podporu pri riešení nežiaducich dôsledkov zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch.

Poslanci Národnej rady SR budú 17. októbra 2017 rokovať v poradí už o štvrtej novele zákona o odpadoch. Slovenskí potravinári žiadajú, aby NR SR v druhom čítaní vrátila tento zákon na dopracovanie predkladateľovi - Ministerstvu životného prostredia SR. V novele zákona je potrebné urobiť zásadné zmeny skôr, než sa pre nové chybne nastavené pravidlá začnú zvyšovať ceny potravín a tým sa následne zníži konkurencieschopnosť slovenského potravinárskeho priemyslu. Tieto zmeny majú zároveň zabezpečiť, aby systém nakladania s odpadom na Slovensku bol funkčný, transparentný a aby neobmedzoval hospodársku súťaž.

Zákon o odpadoch vytvoril nespravodlivý systém, ktorý zvýhodňuje podnikateľov v odpadovom hospodárstve oproti podnikateľom ponúkajúcim balený tovar. Keďže najväčší podiel odpadu z obalov tvoria potraviny (cca 80 %), tento systém náhle a dramaticky zvýšil výrobné náklady slovenských potravinárov. Zároveň zákon neurobil nič preto, aby sa zvýšila miera recyklácie týchto obalov. Nijakým spôsobom totiž nemotivuje občanov a obce, aby viac triedili, a tak znižovali množstvá odpadu, ktorý končí na skládkach.

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ je Slovensko dlhodobo na chvoste plnenia európskych cieľov na zlepšenie kvality životného prostredia. Posledná Správa EÚ o vykonávaní environmentálnych právnych predpisov Slovensku odporúča pár základných krokov, ktoré by túto situáciu zlepšili. Okrem negatívnych dôsledkov na národnej úrovni má tak tento zákon aj európsky rozmer. Keďže negatívne vplýva na podnikateľské prostredie a umožňuje monopolizáciu trhu s odpadmi z obalov, Slovensko môže dostať pokutu od Európskej komisie. Pre nesprávne nastavenie navyše zákon neplní ani svoj primárny účel – predchádzať vzniku odpadu a efektívne nakladať

s odpadom, ktorý už vznikol. Následkom toho nemá Slovenská republika šancu plniť ani svoje záväzky voči environmentálnemu právu EÚ, za čo jej tiež môžu hroziť sankcie.

Zástupcovia slovenských výrobcov potravín využívajú všetky nástroje legislatívneho procesu na uplatnenie svojich zásadných pripomienok. V tomto štádiu im neostáva iné ako žiadať, aby NR SR vrátila zákon Ministerstvu životného prostredia SR. Je potrebné, aby tento štátny orgán zodpovedný za environmentálne otázky zapracoval do zákona také opatrenia, ktoré budú viesť k sfunkčneniu systému nakladania s odpadom na Slovensku a tak prispejú k plneniu environmentálnych záväzkov SR v rámci EÚ. Zároveň nebudú narúšať podnikateľské prostredie a tým neprimerane zvyšovať ceny potravín a ohrozovať potravinovú sebestačnosť Slovenska.

Vážený pán predseda vlády, dovoľujeme si preto apelovať aj na Vás, ako najvyššieho predstaviteľa výkonnej moci a predsedu najsilnejšej parlamentnej strany, aby ste požadovali od zodpovedných orgánov riešenie, ktoré zaručí efektívne fungovanie a spravodlivé financovanie triedeného zberu odpadov z obalov na Slovensku.

Veríme v kladné vybavenie našej žiadosti.

S úctou

Ing. Milan Semančík
Predseda SPPK

Príloha: Tlačová správa

Doplňujúce informácie k téme

Zákon je napísaný tak **nezrozumiteľne**, že odborníci v podnikoch, ktorí ho majú uplatňovať, nedokážu s istotou zaručiť, že ho ich firma dodržiava. (Na trhu sa objavili školenia, kde vám za poplatok odborník vysvetlí, čo od vás zákon žiada. Je to v poriadku, keď ministerskí úradníci nie sú

schopní napísať zákony tak, aby boli zrozumiteľné pre občanov, ktorí ich vlastne aj za toto platia?).

Zákon od 1.7.2016 zaviedol **princíp „rozšírenej zodpovednosti výrobcov“.** Podľa neho financujú systém triedeného zberu v obciach podniky, ktoré uvádzajú svoj tovar na trh v obaloch (najväčší podiel odpadu z obalov tvoria potraviny – cca 80 %). Na základe tohto princípu sa zo dňa na deň slovenským potravinárom 5-10 násobne zvýšili poplatky súvisiace balením ich tovaru. Za posledných 12 mesiacov výrobcovia vložili do systému cca 50 miliónov EUR. Nemajú sa však odkiaľ dozvedieť, ako bolo s týmto objemom financií naložené, keďže pripomienky SPPK, ktoré by zvýšili transparentnosť systému, boli zo strany MŽP zamietnuté. Pritom podľa informácii FinStat vykazujú niektoré OZV od minulého roka významný nárast tržieb a ziskov.

Zákon zároveň vytvoril aj firmy (**OZV - organizácie zodpovednosti výrobcov**), ktoré stanovujú, koľko budú výrobcovia baleného tovaru platiť za jednotlivé typy obalov. Tieto OZV by mali zabezpečiť, aby konkrétne množstvo odpadu z obalov, ktoré bolo uvedené na trh, bolo aj vyzbierané v obciach.

Každý **výrobca** baleného tovaru je zo zákona **povinný uzavrieť zmluvu s OZV** a platiť jej kvartálne za množstvo obalov, ktoré uvádza na trh. OZV sú povinné raz ročne (k 31.7.) uverejniť správu o efektivite nakladania s vyzbieranými financiami a množstvách odpadu. Výrobcovia majú právo ukončiť zmluvný vzťah s OZV len k 31.12. Nemajú však právo vidieť, ako OZV s týmito prostriedkami nakladá v priebehu celého roka. Ak sa OZV nepodarí splniť svoje povinnosti, ministerstvo jej odoberie licenciu (autorizáciu) a výrobcovi baleného tovaru dá pokutu za nesplnenie svojej „zodpovednosti výrobcu“.

Koordinačné centrum pre obaly zriadili spoločne viaceré OZV koncom roka 2016, aby koordinovalo prerozdeľovanie presahujúcich množstiev obalov a zabezpečilo rovnováhu medzi OZV, ktoré majú zazmluvnených viac výrobcov ako obcí a naopak. Toto koordinačné centrum doposiaľ nefunguje a neplní svoju koordinačnú úlohu. Následkom toho mali niektoré OZV nevyrovnaný zberový podiel a MŽP urobilo kroky na odobratie ich autorizácie. Ak sa tak stane, od nového roku

ostanú na trhu namiesto 11 OZV len štyri. Znižuje sa tým konkurencia a zvyšuje pravdepodobnosť vzniku monopolu dvoch najväčších OZV, ktoré od začiatku dominujú na trhu (80 %).

[1] Údaje z dokumentu Európskej komisie „Preskúmanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov EÚ, Správa o krajine – Slovensko“ z 3.2.201